

The Project Gutenberg eBook of Maria Dundee eli Puolalaiset Tukholmassa: Historiallinen novelli, by G. H. Mellin

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Maria Dundee eli Puolalaiset Tukholmassa: Historiallinen novelli

Author: G. H. Mellin

Translator: Arvo Lempiranta

Release Date: June 28, 2009 [EBook #29267]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MARIA DUNDEE ELI PUOLALAISET
TUKHOLMASSA: HISTORIALLINEN NOVELLI ***

TUKHOLMASSA***

E-text prepared by Tapio Riikonen

MARIA DUNDEE ELI PUOLALAISET TUKHOLMASSA

Historiallinen novelli

Kirj.

G. H. MELLIN

Suomentanut Arvo Lempiranta

Tampereella,
Emil Hagelberg'in ja kumpp. kirjapinossa, 1881.
Emil Hagelberg'in kustannuksella.

Kova länsituuli puhalsi Ruotsin saaristossa. Itämeressä, jossa, Elfsnabben'in ulkopuolella, eräs sotalaivasto majesteetillisesti liikkui aalloilla. Viidentoista laivan avaroiden ja kullattujen peräpeilien ylitse liehui Puolan lippu ja niiden kansilla vilisi kiiltäviin haarniskoihin ja höyhentöyhtöillä koristettuihin rauta-lakkeihin puettuja miehiä. Nuot suuret sotalaivat liikkuvat vitkalleen ja juhlallisesti, jota ei kuitenkaan aina seurannut järjestys ja täsmällisyys. Näytti siltä, kuin olisivat tuhlaavaisella komeudella varustetut sotalaivat halveksineet seurata rajoitettuja ja tarkkoja merisääntöjä, vaan vallattomasti tuulien ja aaltojen uhaksi keijuelivat vaikeassa kulkuväylässä sataman suulla, jossa ne, tavan takaa purjehtimaisillansa toistensa päälle, näyttivät yhtä vaarallisilta itsillensä, kuin sille maallekin, jota ne lähestyivät.

Vähän matkan päässä puolalaisista sotalaivoista, seurasi tarkassa järjestyksessä ja hyvin arvatuilla liikkeillä, kaksitoista suurta Dantsigilaista laivaa, varustettuina sodan uhkaavilla tarpeilla, kuitenkin sen loistolla komeilematta. Hyvin miehitettyinä, vaikka ainoasti yksinkertaisesti puetuilla merimiehillä, kiitivät ne terävästi tuimaan vastatuuleen erinomaisella vakavuudella ja tanakkuudella, ja saivat

sentähden meren-oloihin tottuneelta paljon enemmän kunnioitusta, kuin prameat edelläkävijänsä.

Yksi uhkeista puolalaisista purjehtijoista, ja juuri komein ja suurin, oli vähän eronnut muusta laivastosta, ja halvensi itseänsä ajamaan takaa pientä saaristo-jahtia, joka, revityin purjein ja sangen turmeltuneessa tilassa, kuitenkin koki kaikin voimin päästä pakoon.

"Jos ei se mene Impisalmen ja Joutsenkallion väliin, niin me saamme sen pian käsiimme," sanoi muuan ruotsalainen herra joka seisoi nuoren puolalaisen päällikön rinnalla lippukirstun vieressä.

"Levittäkää vielä pari purjetta!" käski puolalainen perämiestänsä.

"Meidän täytyy nähdä mitä sillä ylpeällä pienokaisella on mukansa.

Muuten olisin jo aikaa ammuttanut sen säpäleiksi."

"Siihen on vaikea osata näin kovassa ärjyssä!" lausui ruotsalainen hymyillen. "Elfsnabben'in haltija on laskenut valkoiset lampaansa merelle, ja kun ne leikkivät vesi-laitumellansa, ei ole helppo tähdätä isompaakaan lapetta, kuin tuo pieni keijukainen meille näyttää. Se on keveä kuin joku noista aalloista itse; ja rivakasta merimiestä se nyt tottelee, se on varmaa."

"Jos näin oikein," jatkoi puolalainen, "niin vivahti tuolta ylihangon partaalta tulipunanen hame. Olempa varma siitä, että tuolla aluksella on joku ruotsalainen aatelisneito, taikka ehkäpä itse Anna-neiti, kuninkaan sisar".

"Ei se ole mikään kuninkaallinen pursi," sanoi ruotsalainen äkkiä; "se on erään Tukholmissa asuvan skottilaisen kauppiaan. Minä tunnen sen jo sangen hyvin."

"Soo? — Se onkin luultavaa!" vastasi puolalainen kopeasti, "sillä eihän se tunne meri-tapoja ja vaatimuksia. Mutta kyllä me sen opetamme! Valmistakaa pari Kartanilaista kanunaa alahangan keulalla; annetaan sen perään pari rautapalloa. Saas nähdä, jos hän sitten laskee purjeensa."

"Herra Czarnkovski!" sanoi ruotsalainen vakaan ja uhkaavan näköisenä. "se on ruotsalainen pursi ja me olemme jo Ruotsin vesillä. Varokaa ett'ette te'e mitä ette voi vastata."

"Jos jo olemme Ruotsin aloilla," nauroi puolalainen, "niin olemme matkamme pää-määrässä; ja jos saamme tilaisuutta kutittaa ruotsalaista ja opettaa hänelle rahtusen nöyryyttä, niin te'emme juuri tehtävämme. Olkaa valmiina ampumaan. Laukaiskaa!"

Heti ammuttiin molemmista kanuunista.

"Varomaton houru!" mumisi ruotsalainen, katsellen aaltoja pitkin kiitäviä luotia, jotka siellä täällä, sattuessaan laineen harjaan, pirskoittivat vaahtoista vettä ja siten osoittivat kulkunsa suuntaa. "Vieläpä kadutte rohkeilevaisuuttanne, herra Czarnkovski!" lisäsi hän, "olkaa siitä vakuutettu."

Puolalainenkin tähysti laukauksiansa, udellen niiden vaikutuksia. Ainakin toinen luoti oli mennyt paikalle, sillä purressa huomattiin muutamia horjuvia ja epävakaisia liikkeitä; näytti kuin se olisi sitten taas tahtonut ohjata kulkuansa suoraan kuohujen lomitse, mutta kääntyi samassa myötätuuleen, sen purjeet rupesivat häilymään, eli niinkuin merimiehet sanovat: elämään, ja selvään näkyi ett'ei se enään totellut peräsintä.

"Laskekaa pari venettä!" käski puolalainen kääriytyen komeaan siniseen sametti-turkkiinsa; "me saamme matkustajia mukanaamme Tukholmaan. Tuokaamme ne tänne!"

"Ettehän itse jättäne laivaanne, herra Czarnkovski?" kysyi ruotsalainen. "Eihän sovi, että uhkea Bresnovinamme on päällikköänsä vailla tämmöisessä tuulessa. Dantsigin rihkamasaksat saisivat syytä nauraa meille!"

"Rohjatkoon vaan vetää suutansa nauruun!" vastasi puolalainen halveksivasti. "Jumalasta puhumatta olen minä herra täällä — ja tuolla!" lisäsi hän osoittaen jahtiin, joka nyt, kenenkään ohjaamatta, keijui aaltojen leikkikaluna.

Veneet miehitettiin, ja pian ne lähestyivät, pöyhkeän muukalaisen johtamina, hänen vihansa ja säälinensä onnetonta esinettä.

Jahdissa oli kunnollinen Blasius Dundee, porvari Tukholmassa, hänen tyttärensä, kahdeksantoista vuotias Maria, nuori kauppa apulaisensa Niilo Kristerinpoika ja pari renkiä.

Niilo oli ollut peränpitäjänä ja, tarkalla silmällä ja vakavalla kädellä, ohjannut pientä purjehtijaa takaa-ajavan laivaston edellä, (jota sekä ukko Blasius että hänen tyttärensä, pelolla katselivat), kun toinen kanuunan luoti mursi peräsimen ja jätti koko aluksen aaltojen ja vihollisen oikkujen valtaan.

Maria kätki vaaleat kasvonsa esiliinaansa, kun hän näki ja kuuli toisen luodin suhisevan muutaman

sylen päässä itsestensä, ja samassa tunki tuiman täräyksen, joka näytti musertavan koko aluksen, kun toinen luoti sattui siihen ja tempasi peräsimen Niilon kädestä. Ukko Blasius kiiruhti syleilemään tytärtänsä, ikäänkuin rohkaistaksensa ja lohduttaaksensa häntä, vaikka hänen omia kasvojansa kasteli muutkin pisarat, kuin ne jotka tuuli siihen pirskoitti.

Niilo ei kuitenkaan tullut neuvottomaksi. "Enpä olisi luullut niiden niin kiivaasti meitä tahtovan," virkkoi hän ojasten voimakasta varttansa ja rohkeasti katsellen mahtavaa vihollista. "Mutta nyt on henkemme kysymyksessä. Laske pieni ruuhemme vesille, Tuomas! Ja ota sinä Matti aivot."

Pian oli pieni venonen vesillä. Blasius-ukko hyppäsi kiireesti siihen. Niilo, joka ei muuten ollut rohkeutta vailla, näytti nyt tuskin uskaltavan ojentaa kättänsä Marialle auttaaksensa häntä ruuheen. Vaikka hän tänä hetkenä olikin pelosta vaaleana, levisi kuitenkin himmeä puna hänen poskillensa, kun hän nuorukaisen väkevän käsivarren nojassa astui veneeseen. Niilo tarttui perämelaan ja voimakkailla vedoilla soutivat rengit ruuhen yhä loitommalle vähitellen uppoavasta jahdistista.

"Pankaa itsenne pitkäksenne veneen pohjalle, isä Blasius!" sanoi Niilo, "niin tulee ruuhi tasapainoon! Ja sinäkin Maria, sillä sinun tulipunainen hameesi pistää helposti silmiin aaltojen keskellä. Mutta kas tuota Jumal'auuttakoon. Ne laskevat veneitä vesille siten ottaaksensa meidät! — No, no! vielä ei ole kaikki hukassa! Koettakaamme päästä kätköön Joutsenkallion taakse."

Tätä sanoessaan heitti hän nuttunsa Blasiuksen ja Marian ylitse, jotka olivat pitkänensä ruuhen pohjalla.

Jokainen aalto lennätti pienen ruuhen ensiksi korkealle ilmaan, ja näytti sitten tahtovan nielaista sen syvyyteen, mutta taitavat miehet pitivät sen tasapainossa, ja lähestyivät, mitä suurimmilla ponnistuksilla pientä kalliota, jolla Niilo toivoi löytävänsä jonkun lymyapaikan. Etsiä parempaa maallensu-paikkaa oli mahdotonta, sillä kaikki muut olivat etäämmällä, jonka tähden hän päättikin laskea tähän. Mutta kaikilla puolin rähisi kuohuva tyrsky pienen kalliokielen ympärillä, joka ainoastaan oli muutaman kyynärän vedenpinnan ylipuolella, ja jota ei olisi eroittanut aalloista muusta kuin liikkumattomuudestansa, jos ei aaltojen särkyminen niitä vastaan olisi peittänyt sen sivuja lumivalkealla vaahdolla. Niilo koetti laskea maalle sen tuulettomalle puolelle, mutta sielläkin se oli milt'ei mahdotonta. Suurimpien ponnistuksien perästä onnistui palvelijoille pitää ruuhaa niin lähellä kalliota, että Niilo taisi nostaa vapisevan tytön siitä pois; mutta tuskin oli nuorukainen saanut jalansijaa kalliolla, ennenkuin suuren suuri ärjy-aalto peitti hänen ja kantamuksensa, ja lennätti ruuhen ison matkan päähän rannasta.

Nuorukainen piteli itseänsä eräällä kallionkulmalla voimalla, kuin olisi hän kantanut koko maailman sylissänsä, ja vaikka kuolin-vaaran pimeys ympäröi häntä, lensi erinomaisen suloinen tunne hänen sieluunsa, kun hän tunki kuinka tyttö kiihkeästi pani pehmeät käsivartensa hänen kaulallensa ja kuinka hän hädässänsä painoi rintansa pojan kasvoa vastaan. Hänen päähänsä lensi ajatus, että jos hän nyt hellittäisi kättänsä, niin hän kuolisi elämänsä ihanimpana hetkenä, *hänen* sydämmellensä — mutta hän kokosi kaikki sielunsa voiman ajamaan tämän viettelevän ajatuksen sielustansa, ja kun aalto vaipui takasin, onnistui hänen parilla ravakkaalla askeleella päästä kallion huipulle.

Siinä seisoi hän nyt tyrskyvien kuohujen ympäröimänä, ja likisti tainnottoman immen rintaansa vasten, selittämättömällä tunteella katsellen hempeitä, vaaleita kasvoja, joille tuuli silloin tällöin heitti suortuvan hajoillansa olevista tummista kiharoista. Mutta kuin Maria tointui, käänsi siniset silmänsä häneen, ja kun hohtava rusko levisi hänen poskillensa, punastui Niilokin rohkeudestansa että hän oli katsellut häntä niin läheltä; kaino hämmennys kuvautui hänen katseissansa ja hän laski immen hiljaa kalliolle.

Hän nosti silloin vielä kerran surullisen katseensa nuorukaiseen päin, kätki sitten kasvonsa esiliinaansa. Hän vapisi kovasti.

"Sinun on vilu, Maria!" sanoi hän; "ota liivini yllesi!"

"Ei, ei minun ole vilu," vastasi hän, "mutta sinulla ei ole nuttua!" Hän avasi solmesta huivin, joka oli hänen vyötäisillänsä, mutta hän ei rohjennut avata silmänsä taikka tarjota sitä hänelle.

Sanaakaan sanomatta otti Niilo huivin hänen kädestänsä ja satoi sen taasen hänen vyötäisillensä, vielä enemmän vavisten, kuin Maria, kun hän käsillänsä ympäröi ja koski viehättävää impeä.

Hän kääntyi sitten ja katsoi merelle päin. Ruuhi oli melkein matkan päässä. Blasius-ukko istui sen pohjalla pidellen molemmin käsin sen kumpaisestakin laidasta, ja ponnisti mahtavia keuhkojansa mitä rajuiimmasti voittaaksensa tuulen ja tyrskyn pauhua. Mutta Joutsenkalliolle ei äänen haivettakaan kuulunut, vaan tuuli vei sen päinvastoin laivastolle, jonka seurauksena oli, että Czarnkovskin veneet yhä nopeammin lähestyivät.

Puolalainen laiva-päällikkö, joka tosin äkkiä suuttui, kun hänen uljuuttansa koskettiin, ei kuitenkaan ollut tarkoittanut niin pahaa, kuin nyt oli tapahtunut. Kun hänen uteliaisuutensa nähdä ketä jahdilla olivat, oli ollut aiheena sen häviöön, tahtoi hän ainakin pelastaa ihmis-raukat, jotka olivat vähällä hukkaa.

Hänen rivakas miehistönsä ja isot, hyvät veneensä olivat pian ehtineet Blasiuksen ruuhelle, ja nyt huusi puolalainen hänelle, että hän heti lähestyisi veneitä.

Blasius-ukko huusi taivaan ja maan tähden armoa, hänen renkinsä soutuessa ruuhta niin lähelle Czarnkovskin isoa venettä, että puolalaiset merimiehet meren rajusti aaltoillessa vetivät sen keksillä veneensä viereen, ja erinomaisella taidolla tempasivat Blasius-ukon ison ruumiin möhkäleen ja heittivät sen päällikkönsä jalkoihin.

"Armoa! armoa! Teidän armollisin armonne!" huusi Blasius: "pelastakaa lapseni, pelastakaa Mariani! Minä maksan mielelläni kaikki mitä minulla on, kuin vaan pelastatte hänen!"

"Ahaa! Tuolla kalliollahan on punahameinen kaunottaremme!" huusi Czarnkovski "Onko se sinun tyttäresi, ukko? Kuka siellä hänen vieressäsä seisoo? Soutakaat sinne, pojat! Meidän täytyy pelastaa hänet; muuten hän siellä pian kuolisi viluun ja nälkään."

"Jumala siunatkoon teitä!" ratkesi Blasius puhumaan. "Minä maksan mielelläni mitä ikänäkin vaaditte lunnaksi itseni, hänen ja väkeni edestä."

"Tuki suusi lunnainesi, pöllöpää tolvana!" vastasi puolalainen. "Miksi ette tottele sotalaivan merkkiä jahtinenne? Jos olisin tehnyt oikein, olisin vaan ampunut teidät upoksiin, ja sillä hyvä."

Blasius-ukko ei uskaltanut vastata mitään, ja vene lähestyi nyt Joutsenkalliota, josta Niilo oli yhtämittaa vajajeten sitä katsellut.

"Maria!" lausui hän vihdoin, "tahdotko, että antaamme puolalaisille, taikka puolustanko minä sinua viimeiseen veren-pisaraan asti? Jos ne uskaltavat lähestyä kalliota, niin minä, juuri kun tulevat kovimpaan kuohuun, ruhjon niiden veneen murskaksi suurella kivellä."

"Ah, isäni!" huokasi tyttö väännellen käsiänsä.

"Niin, isäsi on puolalaisten hallussa," vastasi hän vähän ajan päästä.

Tyttö tuijotti vajajeten kuohuvalle meren pinnalle, jolla vihollinen yhä lähestyi.

"Maria!" sanoi Niilo, ja hänen silmänsä säihkyivät. "Maria! tahdotko kuolla?"

Maria pani kätensä ristiin, ja katseli häntä mitä sydämmellisimmillä silmäyksillä, joista loisti hellyys ja hiljainen luottamus, ikäänkuin hän olisi tykkänään tahtonut antaa elämänsä ja kuolemansa pojan valtaan. Mutta Niilon rinnassa taisteli mahtavia tunteita toisiansa vastaan. Uskaltaisiko hän jättää sen olennon, jonka hän piti pyhimpänä maan päällä, pöyhkeiden vihollisten armolle. Hänen jalo ylpeytensä kuiskasi: ei. Taikka rohkenisiko hän, kauheana kuolon enkelinä, äkkiä painaa hemeän olennon rinnallensa, hyökätä hänen kanssansa syvyyteen ja siten uhrata hänen nuoruutensa ja kauneutensa kylmien aaltojen syvälle haudalle. Hänen sydämmensä sanoi hänelle, että hän ansaitsisi paremman kohtalon, vaikk'ei hän — Niilo — puolestansa tiennyt mitään suloisempaa.

Silloin kuului Blasiuksen ääni myrskyssä huutavan: "Lapset, lapset! Älkää peljätkö. Tämä on yksi kuninkaan uskollisia alammaisia, jalomielinen herra, joka tahtoo meidät pelastaa."

Maria kiiruhti seisomaan ja ojensi kätensä isällensä. Nuorukaisen silmään, joka seurasi kaikkia hänen liikenneitä, ilmaantui kyynel; mutta hän oli vaiti, laski käsivartensa ristiin rinnallensa, ja katseli uljaasti venettä, joka nyt tuli vallan kallion viereen.

"Kanna tyttö tänne!" käski Czarnkovski. "Joudu, poika, taikka minä ajan luodin sinun kirokun kallosi lävitse!"

Katkerana kiukku säihkyi Niilon silmissä ja liihotteli hänen kielellänsä. Hän katsoi ympärillensä löytääksensä sitä kiveä, jolla hän musertaisi puolalaisen veneen, mutta hänen katseensa sattui Mariaan. Silloin sulsi kiukku hellyydeksi. Hän tukehutti voimakkaasti kaikki muut tunteet, otti hänen syliinsä ja kantoi hänen alas veden rajalle, jossa aallot pirskoittivat kuohuansa korkealle rintaansa asti. Czarnkovski ohjasi veneen niin lähelle kuin mahdollista, ja samassa kuin muuan aalto vei sitä lähelle sitä paikkaa, jossa Niilo seisoi, nousi hän seisomaan, sai tytön vyötäille kiini ja tempasi hänen onnellisesti veneeseen. Mutta Niilo seurasi muassa, hänen jalkansa luisti liukkaalla kalliolla, hänen kätensä ei ulottunut veneen partaaseen ja hän syöksyi alas kuohuvaan syvyyteen.

"Niilo, Niilo!" huusi Blasius-ukko.

"Taivaan Jumala!" huudahti Maria ja aikoi syöstä hänen jälkeensä, mutta Czarnkovski esti häntä ja heitti hänen isänsä syliin, jolla ei myöskään ollut halua laskea häntä.

Samassa kuin puolalainen antoi veneen tehdä käännöksen, koetteeksi, jos olisi mahdollista pelastaa häntä, näkyi uivan nuorukaisen pää lähimmän aallon harjalla. Heti heitti Czarnkovski itse köyden hänelle ja auttoi hänen onnellisesti veneeseen.

Kun kaikki olivat päässeet sotalaivan kannelle, heitti pöyhkeä puolalainen märät turkkinsa hartioiltansa, ja pitkässä kullalla kirjaellussa, tulipunaisessa takissansa, kauniina kuin ruhtinas, asettui hän, käsi kullatulla sapelin kahvallansa suurmaston eteen.

"Tuokaat vangit tänne, minä tahdon tuomita heidät!" kuului hänen äänensä, ja hänen kauniissa kasvoissansa loisti kovuus ja viha.

Vavisten asettuivat Blasius, hänen tyttärensä ja molemmat rengit hänen eteensä. Niilo yksin katseli häntä rauhallisilla ja uljailla katseilla.

"Kuka teistä ohjasi purtta?" kysyi hän jyrkästi.

"Minä!" vastasi Niilo.

"Ja sinä uskallat uhalla kohdella sotalaivaa, poikanulkki?" ärjäsi kiukustunut, "sinä uskallat uhalla kohdella oman kuninkaasi lippua, ja rohkenet olla minun merkkiäni tottelematta. Viekää hän pois. Alas, laivan syvimpään soppeen! Pankaa hän rautoihin ja kahleisiin. Tottahan kirotsussa Tukholmassanne löytynee joku kaupunkin portti, jonka ylitse käy naulata hänen kapinallinen päänsä!" Hän viittasi; silmänräpäyksessä rajut puolalaiset käskyläiset tarttuivat nuorukaiseen ja veivät hänen pois.

Maria heittäyi puolalaisen jalkojen eteen. "Armollinen herra!" rukoili hän, "älkää häntä rangaisko, hän on syytön. Minä olen saattanut sekä hänen että isäni tähän onnettomuuteen. Minä rukoilin heitä molempia pakenemaan ja he tekivät sen minun tähteni. Säästäkää häntä, armollinen herra, ja antakaa minun kärsiä mitä olen ansainnut."

"Sinä et ymmärrä meritapoja, tyttö!" sanoi Czarnkovski, jonka tuima näkö melkoisesti pehmeni, hänen yhä suurimmalla mielihyvällä katsellen polvistuneen kaunista muotoa. "Sinä olet syytön; mutta se, joka lähtee merelle, tottelematta ja tuntematta meren tapoja, hän vastatsoon puolestansa! Mene sinä isäsi kanssa kajuttaan. Teille ei mitään pahaa tapahdu. Minä vien teidät onnellisesti ja hyvin Tukholmaan. Tuon röyhkeän konnan tuomitsoon kuningas, niinkuin hän tahtoo. Hän ei enään koske minuun!"

"Armollinen herra!" kertoi tyttö kiinnittäen rukoilevat katseensa häneen.

"Nouse seisomaan tyttö!" sanoi puolalainen kohteliaasti auttaen häntä. Hänen silmi-kulmansa synkistyivät kuitenkin, kun hän jatkoi: "mutta mitä se kavaltaja ja hänen kohtalonsa sinuun koskee? Onko hän sinun veljesi?"

"Ei!" vastasi Maria, ja hempeä puna paloi hänen poskillansa, "mutta minun omaatuntoani vaivaisi hänen onnettomuutensa ja kuolemansa."

"No, niin!" kuiskasi kohtelias puolalainen, "en minä ole niin verenhimoinen, ja sinun tähtesi saakoon hän vapautensa, jahka pääsemme Tukholmaan. Mutta älä enään lausu sanaakaan hänestä, ell'et tahdo, että minä annan heittää hänen mereen."

Sitten vei hän, suurella kohteliaisuudella, hänen ja isänsä komeaan kajuttaansa.

* * * * *

Valdemarin-saarella eli Eläintarhalla, josta tähän aikaan Ruotsin pääkaupungin hyvä vaisto ja maaseudun raikas luonto ovat yhdessä koettaneet tehdä paratiisin, ei vielä puolen kolmatta vuosisataa sitten, mikään komea huvila näyttänyt sievää, leveätä rakennustapaansa, ei lemunnut valittujen kasvien ihana tuoksu, eikä suhissut vielä iltatuuli missäkään taiteen tekemässä puistossa. Kolkko metsä peitti koko saaren, ja Manillan, Ahlnäs'in, Listonhillin ja vieläpä Rosendal'inkin kohdilla oli vaan jokunen kalastajan mökki. Mutta mittumaarin jälkeen v. 1594 loihdittiin sinne eloisa ennus-kuva kaikista loistavista juhlista, joita siellä myöhempinä aikoina on vietetty. Rannalle oli nimittäin äkkiä-arvaamatta uusi kaupunki noussut; tuon "sotilaan keveän kangas-kaupungin" oli tehnyt se joukko, jonka pöyhkeät puolalaiset vapaasukuiset olivat varustaneet enemmän tarpeenmukaisella prameudella tervehtiäkseen Sigismundo-kuningastansa hänen toisella valtaistuimellansa Ruotsissa, ja antaaksensa ruotsalaisille kuvan puolalaisten rikkaudesta, kuin toivossa vaikuttaa jotakin suurta ja päättävää säveämielisen

hallitsijansa luona. Eivät milloinkaan ole muukalaiset Ruotsin maalle laittaneet rikkaampaa leiriä, kuin se joka vilisi puolalaisia ylimmyksiä, ja näytti pikemmin tahtovan asujen ja koristeiden tuhlaavalla komeudella häikäistä kummastuneiden ruotsalaisten silmät, kuin urhollisuudella ja miehuudella vaatia heiltä pelkoa ja kunnioitusta. Koko näytelmä oli niinkuin taikakuva toisesta maanosasta, niin oudoilta ja aasialaisilta näyttivät muukalaiset, ajeltuine päineen, kalliissa turkissansa, pitkissä kullalla kirjaelluissa tulipunaisissa nutuissansa ja keltaisissa saappaissansa.

Puolalaislauman maalle-astumisen jälkeisenä päivänä, virtasi suuri joukko Tukholman asukkaita heidän leiriinsä, ja kilvoin pyysivät etevimmät niistä nuoria ruhtinoita ja "voivoodia," jotka olivat lauman päällikköinä, käymään taloissansa osoittaaksensa heille kaikenlaista vierasvaraisuutta ja ystävyyttä, kaupungin nuorukaisten ja vieläpä muutamain vanhempien porvarienkin katsellessa muukalaisia epäluuloisilla ja uhkaavilla katseilla.

Nuoren Czarnkovski-ruhtinaan moniväriselle teltille, jonka kullatuilla tangoilla liehui monenvärisiä silkkihiinoja lippuina, kiiruhti varakas Blasius Dundee, ja päästettiin hän sisälle. Hän kumarsi pari kertaa sangen syvään, kunnes nuori ruhtinas ystävällisellä alentavaisuudella tarttui hänen käteensä ja kysyi kuinka hän jaksoi matkansa perästä. Silloin alkoi Blasius-ukko lavean puheen omasta ja tyttärensä kiitollisuudesta kaikesta hyvän-tahtoisuudesta, jonka ruhtinas oli heille osoittanut, sekä semmenkin hänen armollisesta hyvyydestänsä Niilo Kristerinpoikaa kohtaan, joka myöskin halusi saada hänelle vakuuttaa kiitollisuutensa siitä, että hän heti Tukholmaan tultua oli päässyt vapaaksi.

Hyvänsuopa Blasius-ukko lopetti puheensa nöyrästi pyytäen, että hänen puolalainen armonsa näkisi hyväksi kunnioittaa hänen — Blasiuksen — huonetta käynnillensä, ja, jos hän pitäisi sen arvollisuudellensa sopivana, ottaisi siellä asuaksensa sen ajan, kuin hän Tukholmassa viipyi.

Czarnkovski näytti olevan sangen tyytyväisenä tämän kutsumuksen suhteen, hän nyökäytti armollisesti päätänsä ja kysyi missä Blasiuksen talo oli, sekä lupasi tulla sinne päivällisten jälkeen.

Niinpien kuin Blasius oli asiansa toimittanut, kiiruhti hän veneelle, jolla hän oli tullut sinne, joko hänellä nyt todellakin oli kiire kotiin, taikka ehk'ei hän voinut tukehuttaa jonkinlaista mielen-kaihoa siitä, että hän taasen oli muukalaisten luona heidän leirissänsä, heidän vallassansa. ** Kotona Blasius-ukon luona oli koko aamupäivällä ollut eloa ja touhua. Puolen tusinaa naispalvelijoita perässänsä, astui Maria upeisin vierashuoneisiin, joiden kaunistuksiin ei hänen isänsä ollut säästänyt mitään varoja. Yleinen hyökkäys siivillä ja muilla asianmukaisilla aseilla tehtiin nyt muhkeille huonekaluille, jotka eivät kuitenkaan — tämän sanomme nuoren hallitsijattaren kunniaksi — ensinkään näyttäneet kaipaavan tämmöistä myrskyä. Pöydille levitettiin peitteiksi kullalla ja hopealla kudottuja kankaita, joita hyvänluontoinen Niilo Kristerinpoika kantoi Blasius-ukon hyvin-varustetusta vara-aitasta. Kellarista toi hän myöskin komean kullatun kannun ja hopeisen käsi-astian, joita tuo rikas porvari ehkä oli aikonut arvolliseksi lahjaksi kuninkaalle taikka jollekulle ruhtinaalliselle henkilölle.

Sanaakaan sanomatta antoi Niilo kallisarvoiset kalut Marialle, joka yhtä ääneti, alakuloisena otti ne vastaan ja pani ne sijoillensa. Mutta kuin molempien nuorten silmät sattumalta tapasivat toisensa, punehtuivat he molemmin ja seisoivat ujoina ja hämmentyneinä toistensa edessä. Niilo ei enään luullut saattavansa entisellä veljellisen tuttavallisella tavallansa puhutella häntä, ja se koski hänen sydämmeensä kipeästi, että Maria piti itsensä ikäänkuin enemmän vieraana hänelle, aina heidän vaarahetkestänsä Joutsenkalliolla, vaikka tunne hänessä — Niilossa — sanoi, ett'ei hän milloinkaan ollut niin ansainnut hänen sydäntänsä, kuin juuri silloin. Niilo jo suuttui omalle kainoudellensa.

Äkkiä tuli Blasius-ukko huoneesen: "Hän on täällä tuossa paikassa, lapset!" huudahti hän. "Minä toivon, että otat hänen hyvin vastaan, Maria. Ja sinä Niilo, ole kohtelias hänelle, ja muista, että ainoasti hänen jalomielisyytensä säästi sinun henkesi!"

"Minä en vaivaa häntä läsnäolollani!" vastasi Niilo jalolla ylpeydellä. "Jos hänellä oli oikeus ottaa minun henkeni, niin en minä ainakaan häneltä armoa rukoillut. En minä tietänyt, että kuningas oli kutsunut laivaston tänne, omia alammaisiansa takaa ajamaan."

"Malta, malta, Niilo!" alkoi taasen Blasius-ukko, "minä tiedän hyvin, että sinä, niinkuin monet muutkin nuoret tuli-hullut, et juuri paljoa pidä kuninkaasta sentähden, että hän on paavin-uskolainen; mutta muista että hän nyt kuitenkin on kuninkaamme, jota meidän tulee totella ja pitää kunniaa: kuinka rehellisesti ja kunniallisesti Kaarlo-herttua sitävastoin käyttäikse, tuomitkoon Jumala!"

"Herttua tarkoittaa kuitenkin isänmaan parasta," vastasi Niilo, "ja kaikki rehelliset miehet, jotka toivovat menestystä totuudelle ja oikeudelle, pysyvät hänen puolellansa."

"Niin, niin!" sanoi Blasius. "Hänen ruhtinaallinen armonsa on viisas ja mahtava herra; mutta nyt on kuninkaalla täällä kuitenkin koko sotajoukko!"

"Semmoinen sotajoukko!" keskeytti Niilo ylpeällä hymyllä, "pari sataa taalalaista, jotka huomenna

tulevat kaupunkiin, ja me, Tukholman porvarit, pidämme heidät helposti asemillansa. Mutta kyllä se meille vaivoja saa, sillä minun täytyy taasen mennä vahtiin."

Näin sanoen otti hän leveän iskumiekan seinästä ja meni ulos.

"Älä viivy kauvaa, Niilo!" huusi ukko hänen peräänsä. "Täytyyhän sinun kuitenkin tervehtiä Czarnkovskia."

Sitten kääntyi hän tyttärenä puoleen ja kiitti häntä siitä, että kaikki oli kunnossa ja valmiina vieraan tuloksi.

Ei viipynytkään kauvaa ennenkuin loistava ratsastaja seurue pysähtyi Blasiuksen portille. Uljas Czarnkovski, puettuna sulaan kultaan ja purpuraan, hyppäsi juoksijansa selästä ja heitti ohjat yhdelle monista palvelijoistansa. Blasius-ukko tuli portilla häntä vastaan ja sanoi hänen tervetulleeksi. Silloin puolalainen viittasi seurueettansa palaamaan leiriin takaisin, hänen itse seuratessa isäntäänsä huoneisiin.

Uudistuneella mielihyvän tunteella näki loistava muukalainen taasen sen tytön, joka ensi silmänräpäyksestä pitäen oli hänessä saattanut aikaan tunteellisen vaikutuksen. Marian kaino tervehdys ja sydämmellinen kohteliaisuus, soivat hänelle yksin-kertaisen ja suloisen hempeyden, joka sitä enemmän miellytti ja ihmetytti häntä, kun se oli uutta sille, joka ennen vaan oli tottunut seurustelemaan maansa etevimpien ja sivistyneimpien kaunottarien kanssa.

Puolalainen otti aimo ryypyn espanjan viinillä täytetystä tervetulijais-pikarista, mutta näytti halukkaammin kuuntelevan Marian kainoja sanoja, kuin Blasius-ukon lystillisiä kokkapuheita ja taajoja kehoituksia juomaan.

"Minä en ensinkään pidä teidän kaupunkianne niin hyvän- ja kauniin-asemallisena, joksi sitä on minulle kiitetty!" virkkoi hän muun muassa. "Sehän on ihan vuorien ja metsien keskellä, ikäänkuin se olisi rakennettu keskelle jylhää itämaata. Ei! Näkisitte te Varsovan ja sen ympärillä olevat kauniit tasangot! Ne ovat tasaiset niinkuin ääretön vesi, ja uhkea Veiksel-virta kiertelee itseänsä pääkaupunkimme ohitse, ikäänkuin hopea-aalto, jolla kaikki, mitä maassamme on kaunista ja kallista, virtailee meille. Siellä näkee ja nähdään niin pitkälle kuin silmä kantaa."

"Meitä ruotsalaisia ei tarvitse nähdä niin pitkälle, emmekä me tahdo itsekään niin paljoa nähdä," sanoi Maria hymyillen, "me rakastamme enemmän vuorien ja laaksojen vaihettelevaisuutta, kuin väsyttäviä tasankoja; ja mitä teidän virtaanne koskee, on meilläkin täällä Tukholmassa semmoinen, jonka nimi on Määlari, ja jonka tuhansien saarien lehtimetsineen ja niittyineen, kylvineen ja kirkkoineen, tuskin tarvitsee pelätä vertailua."

"Unohdattepa Tukholman paraan aarteen," sanoi puolalainen kohteliaasti, "unohdatte puolustajattaren, joka yksin sille antaisi äärettömän arvon."

"Hm! hm!" virkkoi Blasius-ukko, "tarkoitatte kai 'Kolmen Kruunun' tornia? Niin, varmaa on, että moni tanskalainen on puskenut päänsä veriseksi sen vanhoja muuria vastaan!"

Czarnkovski hymyili, katsoi punehtuneesen Mariaan, ja nielasi naurunsa aika ryypyn kanssa, jonka hän otti pikarista.

Blasius-ukko oli illaksi kutsunut luoksensa muutamia ruotsalaisia herroja, joiden tulo ei juuri näyttänyt huvittavan puolalaista. Hän tosin tervehti heitä kohteliaasti, niinkuin säädyllyisyys vaati, mutta hän ei puuttunut heidän puheisiinsa, vaan puhui päin vastoin pikariansa huulillansa ja silmillänsä nuorta emäntää, joka siitä tuon tuostakin joutui tavan takaa hämillensä.

Ruotsalaiset herratkin näyttivät olevan nyreissänsä ja vähä-puheisina pöyhkeän puolalaisen seurassa. He katselivat häntä epäluuloisin silmäyksin, eivätkä näyttäneet saada hyvää makua viiniin, hänen maljaansa juodessansa.

Oli jo joksikin myöhään illalla, kun Niilo Kristerinpoika äkkiä astui huoneeseen. Hänen silmänsä säihkyivät ja hän näytti olevan kovasti liikutettuna; mutta niinpian kuin hän näki kokoontuneen seuran, otti hän ikäänkuin hämmästyneenä askeleen taaksepäin ja jäi seisomaan. Blasius-ukko kiirehti häntä vastaan ja kysyi mitä kuului, Marian jäädessä seisomaan loitommalle ja kääntäen häneen levottoman silmäyksen.

"Ei mitään!" änkytti Niilo ja hänen äkkinäisyytensä sijaan tuli nyt kainous ja hämi, nähdessänsä niin monta ylhäistä herraa edessänsä. "Se oli vaan vähäpätöinen seikka!"

"Mitä? mitä?" kysyivät kaikki herrat, ja nousivat äkkiä istuimiltaan. Puolalaisenkin silmissä osoittihe uteliaisuus, vaikka hän nähtävästi rauhallisena jäi istumaan.

"Puolalaisten herrojen palvelijat ovat lyöneet muutamia porvarien renkiä ja työntäneet ne järveen," sanoi Niilo vihdoin; "mutta ne saatiin heti ylös, ja koko meteli on jo loppunut."

"Kuka riidan alkoi?" kysyi muuan herroista.

"Se oli — se oli," änkytti Niilo nolona, ikäänkuin ei hän mielellänsä olisi loukannut vierasta herraa; "se oli herra Czarnkovskin lakeija, joka huviksensa ampui luodin erään porvarin hatun lävitse!"

"Semmoinen väkivalta käy liian pitkälle!" mumisivat herrat, ja kääntyivät nuhtelevin katsein Czarnkovskiin päin.

Hän nosti pikarin huulillensa ja virkkoi kylmästi: "Minä tutkin huomenna sen asian, ja rangaistutan syyllisen."

"Hm! hm!" alkoi taasen Blasius-ukko, vähän hämillänsä; "nyt on parasta ett'emme enään puhu siitä asiasta ennenkuin huomenna. Tule sinäkin juomaan Niilo! Mutta älä enään mainitsekaan sitä asiaa."

Niilo ei näyttänyt olevan oikein hyvillänsä puolalaisen seurassa, mutta tämä viittasi armollisella alentuvaisuudella hänen tulemaan lähemmäksi, ja sanoi: "Älkää peljätkö, nuori mies, en minä teille pahaa tarkoita!"

Sanomatta sanaakaan, mutta terävämmällä katseella, kuin hänen silmissänsä luuli olevankaan, istui Niilo pöydän viereen, jolle Maria, kenenkään huomaamatta ja ikäänkuin ajatuksissansa, asetti pikarin jonka hän itse oli täyttänyt.

"No, minua ilahuttaa nähdä teidät jälleen!" sanoi Czarnkovski hymyillen ja kääntyen nuorukaisen puoleen: "Te olette ravakka merimies, ja te olette nyt kokemuksesta saanut käsityksen sotalaivoista merellä. Jos tahdotte tulla minun palvelukseeni, saatte heti ruveta käskijäksi peräsimen vieressä Bresnovinallani, sen sijaan kuin viimein olitte sidottuna sullottu sen pohjaan. Maljanne, nuori mies!"

Niilo milloin punehtui, milloin vaaleni, ja kaikki muut läsnäolijat osoittivat tyytymättömyyttensä puolalaista kohtaan tuimilla silmäyksillä. Blasius-ukko alkoi puhua: "Minä pyydän että te, ankara herra, näkisitte hyväksi unhottaa menneet asiat, niinkuin mekin ne olemme unhoittaneet; sillä totta teidän armonne ymmärsi, ett'ei niin pienellä jahdilla, kuin minulla oli, jonka teidän armonne näki hyväksi lahjoittaa Aallottarille, voinut olla mitään pahaa mielessä koko laivastoa vastaan."

"Sitä ette te ymmärrä!" keskeytti puolalainen ja rypisti suuttuneena silmäkulmiansa. Viini oli hänen hermoillensa tehnyt vaikutuksen, ja hän löi pikarin pöytään niin että sen pohjaan tuli iso lommo. "Minä kyllä huomaan," jatkoi hän, "ett'ei tässä maassa järjestys ja kunto juuri suurin vallitse. Pieni jahti ei pidä asianakaan kohdella sotalaivaa uhalla, ja talonpoika ja porvari tahtoo ruveta aatelismiehen vertaiseksi. Tämä ylpeys pitää kuitenkin lannistettaman, ja sentähden, tietäkää se, on Sigismundo-kuningas kutsunut meidät tänne. Teidän moukka-ruhtinaalenne, herttualle, me kyllä säilö-paikan hankimme; tämä nuori mies on kokenut minkälaista minun Bresnovinassani on olla."

"Ja te luulette, herra Czarnkovski, että Kaarlo-herttua milloinkaan astuu laivalle, jolla ei Ruotsin lippu ole paljon Puolan lippua korkeammalla?" kysyi yksi ruotsalaisista herroista pilkallisesti nauraen.

"Ruotsin lippu korkeammalla kuin Puolan lippu?" kertoi puolalainen vihastuneena, laskien kätensä upealle miekkansa kahvalle. "Minulla on tässä sakset, joilla minä erinomaisen sukkelaani niistäisin sen sormet, joka rohkenisi nostaa muuta kuin minun maani ja minun kuninkaani lippua Bresnovinan lipputangolle."

"Ho, hoo!" sanoi ruotsalainen herra. "Onhan meillä ruotsalaisillakin laivoja ja miehiä, jotka minun tietääkseni ovat laveammalle näyttäneet sinikeltaista lippua, kuin teidän koreankirjavat riepunne ovat voineet loistaa. Saa nähdä mitä hyviä tapaatte saaristossa, jahka lähdette pois kiikistä, johon niin koreasti ryömitte, meille tullessanne!"

Czarnkovski nousi vihan vimmassa seisaallensa, ja kiiltävä sapelin-säilä lensi tupesta. Mutta Niilo tarttui äkkiä ja lujasti nostettuun käsivarteeseen, ja kun Maria huudahti pelästyksestä, asettui puolalainen heti, pyysi häneltä suurimmalla kohteliaisuudella anteeksi malttamattomuuttansa, ja toivoi Blasiukselle hyvää yötä.

Niilo tarttui hopeaiseen kynttilänjalkaan, jossa pari vahakynttilää paloi ja saattoi hänen huoneesensa. Vakaat ruotsalaiset jäivät kuitenkin vielä isoksi ajaksi jällelle, ja laskivat vihansa valloillensa, lyöden lujasti nyrkkiänsä pöytään.

* * * * *

Pöyhkeiden puolalaisten ja Tukholman porvarien jo ennestäänkin jännittynyt väli, kävi päivä päivältä

yhä tuimemmaksi. Puolalaiset herrat eivät rangaisseet alammaisiansa heidän hillittömistä ja väkivaltaisista julkeuksista. Nämät, jotka sentähden pitivät kaikki hävyttömyydet heille luvallisina, saattoivat pelkkiä levottomuuksia kaupungissa aikaan, niin että Valdemarin-saaren loistavasta leiristä tuli kaupunkiin yhtä paljon levottomuutta, ja milt'ei vaaraa, kuin todelliseltakin viholliselta. Kuitenkin olivat kaupunkilaiset pitkämieliset ja kärsivät kaikkea ylivaltaa ja pilkkaa viimeisiin asti, vaikka heidän lopuksi täytyi puolustaa itsiänsä ilkivaltaisista vastaan.

Czarnkovski, jota vierasvarainen isäntänsä kohteli mitä suurimmalla hyväntahtoisuudella, koki kaikin tavoin vastata sitä, vaikka hän osoitti jyrkkää halveksimista toisille porvareille. Hän osoitti etenkin Marialle mitä suurinta kohteliaisuutta ja huomallisuutta, jota Maria koetti välttää, mutta jota hänen isänsä katseli erittäin suojelein silmin, etenkin sitten, kun hän oli saanut tietää, että Czarnkovskin rikkauudet olivat hänen arvoansa ja ylhäisyytensä suuremmat.

"Herra Czarnkovski!" sanoi Blasius-ukko eräänä iltana; "teillä on luultavasti kaunis talo ja ihana morsian Varsovassa, jos rohkenen arvata."

"Minulla on kaunis talo," vastasi puolalainen, luoden katseen puneltuvaan Mariaan; "mutta se on tyhjänä, sillä se on kauniinta koristettansa, suloista morsiota vailla. Monesti olen uneksinut, kuinka minä olen tuonut sinne hempeän ulkomaalaisen immen; mutta minä en tunne ketään, joka minulle sydämmensä antaisi."

"Oh! kukapa ei antaisi sydäntänsä niin nuorelle ja kauniille herralle, kuin te olette," virkahti Blasius-ukko: "Teidän tarvitsee vain valita, ja minä olen varma siitä, että saatte, kenen vaan tahdotte vaimoksenne."

Samassa avattiin ovi ja Niilo astui huoneeseen; hän pysähtyi ovelle hattu kädesssä, ja näytti tahtovan puhua jotakin, mutta häneltä puuttui rohkeutta.

Maria, joka heti huomasi ett'ei hänellä ollut mitään ilahduttavaa kerrottavaa, loi häneen tuskallisen ja rukoilevan katseen, mutta Niilo ei nostanut silmiänsä häneen, vaan alkoi vitkalleen puhumaan: "Herra Czarnkovski! Teidän palvelijoillenne on nyt heidän röyhkeytensä maksettu; muutamat Kaarlo-herttuan soturit, joiden päälle ne karkasivat, antoivat niitä aika lailla selkään."

"Minun palvelijoitani selkään?" kysyi puolalainen ja nousi äkisti ylös. Tuulen puuskana töyttäsi hän ovelle ja katosi, tölmäten sivutse mennessään Niiloa rintaan, niin että hän meni seljällensä.

"Minne se nyt meni?" kysyi Blasius äimistyneenä. "Sinä tulit taasen oikein turmion tuojana tänne Niiloseni!"

Tulinen puna poskillansa nousi Niilo ylös. Sanaakaan sanomatta otti hän miekan seinästä ja aikoi mennä ulos.

Mutta Maria tarttui äkkiä hänen käteensä ja sanoi rukoillen: "Niilo! Älä mene nyt ulos! Viivy hetkinen vaan! Sinä olet nyt liian raivoisella mielellä. Niilo, minä rukoilen, älä mene nyt!"

"Maria!" vastasi hän, "velvoisuuteni kutsuu minua. Minun pitää mennä vahtiin."

"Mitä sinä tahdot, tyttö!" ärjäsi Blasius; "mene heti huoneesesi! Ja sinä, Niilo, mitä hänen on sinun kanssasi tekemistä? Mene! te'e tehtäväsi, ja sillä hyvä! Minä kyllä opetan tyttärenti tottelemaan."

Maria meni huoneesensa, peittäen kasvonsa käsillensä ja Niilo lähti vajjeten pois.

* * * * *

Vahtitornissa, sen portin päällä, joka Kauppakadulta vei merelle päin, istui Niilo Kristerinpoika, tarkasti katsellen puolalaisten leiriin, jonka kirjavat telttirivit näkyivät Laivasaaren (Skeppsholmen) ja Linnasaaren (Kastellholmen) väliltä. Kirkas virta juoksi melkein huomaamattomalla liikkeellä kaupungin muurin vieressä, kuvastaen niiden uhkeiden laivojen kuvia, jotka vähän etäämmällä olivat valmiina viemään Ruotsin kuningasta pääkaupungistansa. Yleinen äännettömyys valliisi kaikkialla.

Vahdissa oleva nuorukainen antoi sydämmensä unelmille, jotka jokaista luonnon ihanuutta nautitessa, heräävät ihmisessä ja muodostavat yhdistys-siteen hänen sisämailmansa ja sen mailman kanssa, jonka kuvat näkyvät hänen ulkonaisille aistillensa. Hän muisteli lempensä hempeätä esinettä, jonka lemmen hän oli valmis hengellensä vahvistamaan, mutta jonka määrän hänen kainoutensa ehkä ijäksi kätkei sydämmensä syvimpään soppeen; hän tosin aavisti, että immenkin povessa häntä kohtaan paloi tunne, joka hänelle oli niin pyhä, että hän ainoasti etäältä rohkeni uneksia siitä ikäänkuin paremman elämän ihanimmasta autuudesta. Hiljainen kyynel kasti hänen silmiänsä.

Mutta pian hän huomasi outoa liikettä hänen edesssä olevien molempien saarien välistä. Muutama

iso vene kulki sotalaivoista leirille, josta kuului aseiden kalskettä. Vihdoin näkyivät laivaveneet taasen, mutta täynnä puolalaisia soturia; ne soutivat suoraan kaupparttia kohden. Niilo, joka ei tietänyt, jos tämä tapahtui kuninkaan käskystä, taikka jos se oli kopeiden puolalaisten omia julkeuksia, tuumi juuri jos hänen piti nostaman hätärymyä vai ei, kun hän huomasi että hänen käsivarsiinsa äkkiä otettiin takaapäin kiini, ja häntä itseä hinattiin takaperin torninportaita myöden alas. Kun hän oitis täyttä kurkkua huusi: "aseisiin!" välähti tikari hänen silmiensä edessä, ja ääni käski puolan kielellä hänen vaikenemaan. Hän vaikenikin, mutta niinpian kuin hän oli laahattu kadulle, ja siellä tunsu lujan maan jalkojensa alla, tempasi hän äkisti toisen kätensä irti, ja lujasti ottaen kiini vastustajansa kurkkuun vapautti hän toisenkin kätensä, mutta nyt tunsu hän tikarin terän luistavan sivunsa ja käsivartensa välitse. Vihdoin hän kuitenkin keksi sen keinon, että hän äkkiä juoksi muutaman askeleen sinulle, saattaaksensa paljastaa miekkansa.

Niinpian kun kiiltävä säilä välkkyi hänen kädesssä, vetäyi vanha puolalainen soturi takaisin joukkoon, joka hänen taistellussansa oli astunut maalle ja tullut portista sisään. Niilo ei ruvennut häntä takaa ajamaan, vaan riensi vahtitupaan kumppaniansa kokoomaan.

Blasiuksen huoneen edessä olivat puolalaiset tavanneet pari porvaria, jotka olivat metelin tähden tulleet ulos, ja ilkkuvaiset heitukat olivat par'aikaa täydessä työssä harjoittamassa käsivoimiansa heidän selkiinsä ja hartioihinsa kun Niilo muutamien aseilla varustettujen porvarien ja taalalais-soturien kanssa riensi niiden avuksi. Muuan taalalainen, joka näki erään puolalaisen upseerin pari kertaa lyövän toista porvaria, nosti heti väkipyssynsä silmälle, ja ampui heti pöyhkeätä muukalaista niin, että hän oikein hengetönnä maahan.

Blasius-ukkokin tuli hämmästyneenä portillensa tyttärensä kanssa, joka pyysi ja rukoili, ett'ei hän syöksyisi hengen vaaraan. Niilo huomasi samassa Czarnkovskin, joka juoksi Blasiuksen portaille. Samassa silmänräpäyksessä oli hän, hirmuista miekkaansa heiluttaen, vihollisensa jäljillä, ja puolalaisen pää turpaanin kaltaisena lakkineen olisi varmaan kierinyt Marian jaloissa, jos ei Blasius-ukko olisi itse rientänyt väliin ja saanut vihastuneen nuorukaisen kädestä kiini. "Niilo! tahdotko murhata vieraamme?" huusi ukko innoissansa, "muista että hän on kuninkaan miehiä; mitä tästä tulee, jähka kuningas saa sen tietää?"

Mieltänsä malttaneena loi Niilo ylpeän katseen vastustajaansa ja sanoi: "Kätkekää hän sitten huoneeseen, isä Blasius, sillä jos hän tulee ulos, hän, joka on tämän levottomuuden nostaja, niin en minä vastaa hänen hengestensä. Nyt minä lahjoitan sen hänelle."

Samassa hetkessä kuului torven toivotusta suurtorilta ja muutamia herroja nähtiin ratsastavan väkijoukon keskelle. "Tehkää tilaa kuninkaan maaherralle kreivi Erkki Brahelle!" huusi eräs ratsastaja ja heti taukosi tappelu, miekat laskettiin alas ja sekä puolalaiset että ruotsalaiset pyrkivät lähemmäksi kuulemaan mitä maaherralla oli sanomista.

Kovilla sanoilla ja peljättävillä uhkauksilla käski hän aseitten laskemisen kummallakin puolella. Puolalaiset saivat käskyn viipymättä palata leiriinsä ja pysymään hiljaa ja ruotsalaisia kehoitettiin "kärsiväisyyteen" vieraita kohtaan. "Kuka on kutsunut vartion aseisiin?" kysäsi kreivi vihdoin, tuiman näköisenä.

Niilo astui esiin ja kertoi kuinka kaikki oli tapahtunut. Kreivi ei näyttänyt uskovan hänen puhettansa, kun hän käski oitis vangita hänen. Tätä hirmuista käskyä annettaissa päästi Maria, joka oli jäänyt seisomaan isänsä viereen, kimakan hätähuudon, ja aikoi mennä lepyttämään kovaa herraa. Czarnkovski, joka myös seiso siellä, esti häntä ja astui itse kreivin luo.

"Päästäkää tuo nuori mies, kreivi Brahe!" sanoi puolalainen; "ei hän ole muuta tehnyt, kuin täyttänyt velvollisuutensa ja ansaitsee sitä paitsi minun erityisen kiitollisuuteni, sentähden että hän säästi minun henkeni, vaikka se oli hänen käsissään. Hän on tehnyt minulle saman hyvän työn kuin minäkin hänelle. Minä toivon, kreivi, että sanani ovat kylliksi, ett'ei miekkani tarvitse pelastaa häntä."

Kreivi tervehti kohteliaasti puolalaista ja viittasi väellensä päästämään Niilon. Czarnkovski käski väkensä heti lähtemään leiriinsä, hyppäsi erään sitä varten tuodun hevosen selkään ja ratsasti kreivin rinnalla pois.

* * * * *

Seuraavana päivänä istui Blasius-ukko tyttärensä sivulla, huolestuneena siitä kohtalosta joka oli Tukholman kaupunkia kohtaava, sillä puolalaiset varustivat itseänsä kovimpaan vastarintaan, sekä purkivat sentähden katukivetkin ja veivät niitä ylös huoneisiin puolustus-aseiksi. Niilo astui äkkiä huoneeseen ja sanoi, että hän aikoi varustaa portin, niinpian kuin taistelu alkoi, ja puolustaa sitä viimeiseen verenisaraan. Hän kielsi Blasiuksen ja Marian pelkäämästä, sillä Kaarlo-herttua tulisi kaikissa tapauksissa ennen pitkää kaupunkiin sotajoukon kanssa.

Samassa avattiin ovi ja Czarnkovskin muhkea varsi nähtiin siinä. Hän astui hämmästyneen Blasiuksen luo, tarttui hänen käteensä ja kiitti häntä hyvästä vierasvaraisuudestaan ja hyväntahtoisuudestaan. Sitte tarttui hän punehtuneen Marian käteen.

"Nuori tyttö!" sanoi hän ja surullisuus oli selvästi nähtävänä hänen jaloissa kasvopiirteissäänsä. "Sinä olet minun rinnassani herättänyt monen muiston, joka on seuraava minua Itämeren toiselle puolelle. Ota tämä pieni ystävyys-todiste — eihän sinun sentähden tarvitse punastua! — vieraalta, jonka ainoasti uhkaavilla aseilla, myrskyisellä merellä täytyi taistella itsellensä onnen saada sinulle vakuuttaa ihastuksensa!"

Hän painoi kalliin sormuksen hänen sormeensa. Niilo rypisti silmäkulmiansa ja punastui, mutta ei sanonut sanaakaan. Blasius-ukko sitä vastoin laske kätensä lukulle, ikäänkuin levottomana odottaen tuon korean puheen loppua.

Maria ei voinut olla antamatta kaunista katsetta ja käden puserrusta vieraalle, joka oli hänelle osoittanut niin suurta kunnioitusta ja hyväntahtoisuutta. Czarnkovski kääntyi sitten Niilon puoleen. Hymy levisi hänen huulilleen, kyynelkasteen kadotessa hänen silmistään, kun hän sanoi: "Me olemme nyt kuitit, nuori mies! Tässä jätän minä teille aarteen, joka olisi ansainnut vieläkin yhden taistelun. Blasius-ukko, kunnan ystäväni, suostuu varmaankin teidän onneenne, jonka minä toivon tulevan niin ihanaksi, kuin täällä maan päällä on mahdollista. Me olemme saaneet käskyn heti mennä laivoillemme, ja kuningas seuraa meitä Puolaan; mutta minä olen aina mielihyvällä muistava kunnan Blasius Dundee'ta, Maria-kaunoista ja hänen onnellista miestänsä. — Jääkää hyvästi!"

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MARIA DUNDEE ELI PUOLALAISET
TUKHOLMASSA: HISTORIALLINEN NOVELLI ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation ("the Foundation" or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the

individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You

must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.

- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.